

distribution inden for filmbranchen og ikke mindst den ganske svært tilgængelige video-branche. Et mere æstetisk orienteret afsnit afsættes til musikvideoen. En dyberegående æstetisk analyse er der dog ikke tale om, hvilket er lidt synd i betragtning af, at musikvideoen udtrykker en generations livsstil.

I afsnittet om radio og TV behandles styring, programudbud, publikums sammensætning. Det kan undre, at forfatterne heller ikke her taler om journalistiske principper bortset fra hvad der foreskrives af publiceringsregler, konkurrenceforhold og reklameindtægter. Et så vigtigt emne som faktion tages for eksempel slet ikke op, et område som dog ellers kan sætte en for danskfaget særdeles relevant diskussion i gang. Journalistikken glimrer ved sit fravær i denne bog. Det er dog ellers den, danskfagets massekommunikationsundervisning først og fremmest må forholde sig til.

I den manglende præcisering af bogens målgruppe og anvendelsesform ligger dens egentlige problem. Den kommer ikke rigtig til at ramme nogen målgruppe i det hele taget, hvorfor den heller ikke kan indfri sin ambition om at være en grundbog. Det ville nemlig have forudsat, at den gav eksempler på både materiale og metoder til at bearbejde stoffet med. Det ville vække interesse og engagere langt mere end den ubrudte fremstilling af forhold omkring massemedierne. Bogen hjælper hverken lærer eller elev til at komme i gang med det egentlige: at arbejde med massekommunikationens tekster (i ord eller billeder).

De uklare adressatforestillinger kommer også til udtryk i bogens udstyr. Billedgengivelserne er simpelthen håbløse, hvad der selvfølgelig især er uheldigt i forbindelse med bindet om billedmedierne. Billederne får et halvtredserpræg, som virker helt malplaceret på vore dages gymnasieelever. De er ganske enkelt bedre vant fra det daglige billedbombardement i video, TV og ungdomsblade. Mens vi er ved formen: Bogen vidner om at være produ-

ceret meget hurtigt. Teksten vrimer med gentagelser og sproget synes simpelthen ikke at være arbejdet tilstrækkeligt igennem. Det må være en af årsagerne til den følelse af akut kedsomhed, der rammer en ved læsningen, især af bind 2.

Det samlede indtryk af bogen er, at den savner et teoretisk fundament, ikke problematiserer stoffet eller anlægger indfaldsvinkler som kan sætte eleverne i gang med de æstetiske og ideologiske niveauer i massekommunikationen. Bogen er altså ikke en pædagogisk tilrettelagt grundbog til faget dansk, og kan vel ret beset heller ikke være tænkt sådan fra forfatterens side. Hvad forfatterne har søgt at gøre, er at lave en håndbog, man bruger til en hurtig orientering f.eks. i forbindelse med gruppeprojekter. Her kan bogen give en nødtørftig baggrund og dens litteraturliste kan benyttes (af lærer og elev) som gennemgang til titler, der mere indgående beskæftiger sig med områdets forskellige delemler.

Selvom det næppe vil være særlig klogt at indkøbe bogen i classesæt, kan man altså have fordel af at indkøbe den som håndbog i nogle eksemplarer til biblioteksbrug.

Hvad man nok stadig har behov for, er en grundbog, der rummer noget undervisningsmateriale og nogle ideer til undervisningsforløb; men det må vi nok vente lidt på. Hvad angår en håndbog til området kunne man ønske sig denne udformet efter et princip som f.eks. Litteraturhåndbogens leksikonafsnit.

Søren Kjørup og Ola Svein
Stugu: Medier og mennesker,
Lærebok i mediekunnskap, Gyl-
dendal Norsk Forlag, 1988,
Nkr. 215,-, 240 s.

Anmeldt af: Povl Erik Brønd-
gaard, adjunkt ved K.A.F. Gen-
tofte, Lyngby-Tårn, Søllerød.

Alle er enige om, at man skal beskæf-
tige sig med medierne i skolen, men
ikke alle er enige om hvor og hvor-
dan. Man diskuterer, hvad medier er?
Er det kun massemedier, eller er det
medier overhovedet? Og man diskute-
rer, om dette undervisningsområde
skal underordnes de eksisterende fag
f.eks. dansk og/eller samfundsfag,
eller om det skal udgøre et helt
selvstændigt fag, således som det er
sket med film og de elektroniske
massemedier i gymnasiet og HF.

Mens disse diskussioner foregår her,
har man taget skridtet fuldt ud i
Norge med "linjefaget mediekunnskap
på allmennfaglig studieretning i
den videregående skolen". I et selv-
stændigt fag underviser man i medier
og kommunikation i al almindelighed,
og der lægges vægt på både teoretisk/
analytisk viden og praktiske færdig-
heder. Til dette fag har Søren Kjør-
rup og Ola Svein Stugu udarbejdet
en grundbog, hvor de, som det fremgår
af forordet, lægger vægt både på hu-
manistiske og samfundsfaglige emner
og problemstillinger.

Bogen udmærker sig ved at være den
eneste lærebog, jeg kender, der på
gymnasialt niveau forsøger at skabe
en sammenhæng mellem alle former for
kommunikation. Et nik med hovedet,
et grynt i telefonen er på samme må-
de som en række billeder fra en TV-sa-
tellit kommunikation mellem mænne-
sker, og kan som sådan beskrives,
analyseres og sættes ind i en histo-
risk og samfundsmæssig sammenhæng
efter - næsten - samme regler.

Bogens styrke bliver også dens
svaghed, for der er grænser for,
hvad man kan nå. Enkelte afsnit
bliver overfladiske, og enkelte
væsentlige undervisningsområder
bliver ikke taget op. Det gælder
bl.a. sproganalysen, der forudsæt-
tes kendt fra modersmålsundervisnin-
gen. For at dække læseplanen indle-
des med en gennemgang af nyhedsfor-
midlingen både i dagspressen og i
TV. Forfatterne kommer godt rundt
om emnet og demonstrerer, hvordan
mediernes nyhedsformidling tegner
og fortegner den virkelighed, vi
lever i. Det undrer mig blot, at
nyhedsformidlingen i radioen kun
nævnes i forbifarten, specielt for-
di forfatterens begejstring for ra-
diomediet kommer til udtryk senere,
skønt de ellers sjældent fremkommer
med personlige holdninger. Muligvis
er radioen udeladt her, fordi dens
nyhedsformidling redigeres ud fra
andre principper end dagspressens
og TV's, og dermed tegner radioens
nyhedsformidling et andet verdens-
billede, end det man sædvanligvis
tillægger medierne. Bogen afsluttes
med en kort og klar redegørelse for
forskellige påvirkningsteorier og
en traditionel gennemgang af fremti-
dens medier.

Bortset fra sådanne indvendinger er
det en anbefalelsesværdig bog. Dens
force ligger i at samtlige kommuni-
kationsformer - fra de simpleste
til de mest komplicerede - opfattes
som en helhed og forklares og ana-
lyseres ud fra samme synsvinkel. I
afsnittet "Mennesker og kommunika-
sion" defineres de forskellige for-
mer ved hjælp af den traditionelle
kommunikationsmodel, der blot bli-
ver mere og mere udbygget jo mere
kompliceret afsender-modtager-for-
holdet bliver. Hermed synliggøres
elevernes/vores egen rolle i den
medieverden, vi lever i.

Samme progression bibeholdes i de
følgende afsnit. De forskellige
tegn- og sprogsystemer bliver gen-
nemgået, og i afsnittet "Vi analy-
serer" præsenteres de forskellige
led i analyseprocessen, idet ud-

gangspunktet er, at alle kommunikationsformer kan analyseres ud fra samme mønster. I de følgende afsnit gennemgår forfatterne de forskellige mediers udtryksformer skridt for skridt, men her er hovedvægten lagt på billeder - faste og levende. Gennemgangen af elementerne i billedanalysen er den bedste, fordi de enkelte iagttagelser bliver underbygget af illustrationer, mens gennemgangen af lyd- og de levende billedmedier bliver holdt i mere generelle vendinger, og dermed bliver hensigten mere uklar.

Til slut sættes medierne ind i en historisk og samfundsmæssig sammenhæng. Dagspressens produktionsforhold og historiske udvikling beskrives, og dens politiske tilhørsforhold og forhold omkring censur og selvrensens problematiseres ved at givet et billede af den samlede norske dagspresse. Der bliver foretaget en lignende redegørelse for radio og TV, men her prioriteres beskrivelsen af indholdssiden, de forskellige genrer, på bekostning af produktionsforholdene, som kun i ringe grad berøres.

På enkelte undtagelser nær har forfatterne en neutral holdning til de ting, de beskriver. De fremsætter ikke skråsikre påstande. TV er ikke gjort til et entydigt fordømmende medie, men det er også et medie man kan lære noget af. Forskellige synspunkter og teorier bliver lagt frem f.eks. at nogen mener, at medierne tilskynder til voldsudøvelse, mens andre mener, at de afholder folk fra at udøve vold, og så lægges der op til, at eleverne selv skal tage stilling til problemet.

Foruden en lang række opgaver både af teoretisk og praktisk art, afsluttes de enkelte afsnit med en række spørgsmål af typen: "Hvilke idealer og værdier mener dere står stærkest i norske massemedier?" (s.217). Fra begyndelsen irriterede disse spørgsmål mig. De sænkede læsehastigheden, og svarene var ofte oplagte. Men efterhånden fandt jeg ud af, at de har en effektiv pædagogisk funktion. Netop fordi de bry-

der det flydende læsetempo, tvinger de eleverne om ikke til at formulere et velklingende svar, så til at se, der er et problem, man kan forholde sig til. Dermed bliver læktielæsningen ikke en passiv videns-tilegnelse, men en aktiv proces.

Bogen er sat flot op. Der er mange gode illustrationer og udmærkede teksteksempler. Endelig er der en række emner, som er taget ud af den fortløbende tekst og behandlet i selvstændige småafsnit. Det kan være kuriøse emner, så som brugen af badges som kommunikationsmiddel, tunge emner som "Radio- og fjernsynsteknikk", eller emner som lægger op til selvstændige undervisningsforløb, så som uge- og månedsblade. Det medfører, at det er let at orientere sig i bogen. Man kan læse bogen fortløbende og lade den strukturere undervisningen i øvrigt, men man kan også tage afsnit ud, som kan supplere den undervisning, man selv har struktureret.

Nu er bogen norsk, og det er en skam. Meget kan bruges i medieundervisningen i Danmark, men mange ting f.eks. gennemgangen af dagspressen vil forekomme uvedkommende her, så det ville være en god ide, hvis bogen kunne blive omsat til danske forhold.

Knut Terum og Kjell Tyring
Andersen: Mediekunnskap I,
Gyldendal Norsk Forlag, 1988,
143 s., Nkr. 98,-.

Anmeldt af: Helle Ryge, lærer
ved Syvstjerneskolens, Værløse
Kommune.

Mediekunnskab er i den norske skole ikke noget særskilt fag (iøvrigt heller ikke i den danske), men et

såkaldt hoved- eller delemne, der indgår i andre - eksempelvis norsk, orienteringsfag, samfundsfag, formning, musik og engelsk. Det kan følgelig være vanskeligt at tilrettelægge en undervisning, der dels bliver sammenhængende og meningsfyldt og dels lever op til de krav, der ligger i beskrivelsen af disse hoved/delemner på de forskellige klassetrin.

Alt dette forsøger et nyt norsk undervisningsmateriale for grundskolen at råde bod på. Den helt nøjagtige målgruppe er 4.-6. klassetrin. Det består af en elevbog (Nkr. 98,-) og en lærervejledning (Nkr. 98,-).

I lærervejledningen finder man først en grundig gennemgang af fagets mål og indhold i grundskolen og forslag til organisering af medieundervisningen i almindelighed.

Dernæst følger et afsnit, der meget kort men klart ridser fagets vigtigste problemstillinger og terminologi op. Glimrende læsning for den garvede medielærer, der lige skal friske kundskaberne op, og glimrende for den usikre lærer, der pludselig bliver kastet ud i undervisning i kommunikationsmodeller og billedanalyse.

Sidste halvdel af lærervejledningen er nøje knyttet til elevbogens afsnit. Der er dels teoretisk baggrundstof og dels konkrete anvisninger på, hvordan undervisningen kan gribes an.

Elevbogen er delt op i fire hovedafsnit:

1. Vi påvirker hverandre
2. Vi studerer bilder
3. Radio
4. Fjernsyn

Som det næsten fremgår af overskrifterne er emnerne bygget progressivt op, og inden for hvert kapitel er der også progression. I det hele taget er kapitlerne meget systematisk bygget op - fin pædagogik - men lidt kedelig.

Forfatterne gør meget ud af fra starten at lære eleverne den rigtige ter-

minologi, alle fagudtryk bankes forsvarligt fast - God ide!

Det er også en god ide, at forfatterne bruger deres egen bog som medie over for eleverne. Den direkte måde, de henvender sig til deres små læsere på, er virkningsfuld og engagerende.

Der er utroligt mange opgaveforslag i bogen - fint varierende mellem "alene" - par - gruppe og klasseopgaver. Læreren bør nok vælge en del af det store udbud fra og være godt forberedt til alle de lektioner, der kræver apparatur, - medbringelse af aviser og blade, eller "tap lige den udsendelse" eller lignende gode og aktiverende opgaver kræver nøje planlægning.

Forfatterne prøver hele tiden at tage udgangspunkt i børnenes egne erfaringer og oplevelser, og det må siges at passe fint til de klassetrin, de har som målgruppe - alt for megen teori duer ikke over for 9-12 årige.

Bogens sidste afsnit "Fjernsyn" kræver en speciel kommentar. Det er naturligt nok det sværeste, men lidt for svært. Der køres meget hurtigt frem med nye begreber og enkelte forklares ikke - er der lige pludselig. Der savnes også praktiske og direkte anvisninger på elevernes egen produktion af video og film. Måske skyldes det, at eleverne bliver alt for fikseret på teknikken, og at apparaturet udvikles hele tiden og derfor hurtigt forældes. Alligevel harmonerer det ikke med den aktive metode, der anbefales i de andre kapitler.

Forslagene til, hvordan man angriber diverse TV-programmer analytisk, er inspirerende og anvendelige.

Bogen er skrevet i et let forståeligt sprog - den er overskuelig og nem at slå op i. Illustrationerne er udmærkede - opfylder den funktion de skal, men en del tegninger er for kedelige og systematiske.